

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

Študentská vedecká aktivita

**Potenciál obce Brodzany a jeho perspektívne využitie
v cestovnom ruchu**

Romana Bilková

Sekcia: Cestovný ruchu

Konzultant: Prof. Ing. Jana Kučerová, Phd.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že prácu som vypracovala samostatne s použitím knižných publikácií a prameňov, ktoré uvádzam v zozname Literatúra a pramene.

V Banskej Bystrici dňa 25.3. 2017

.....

Romana Bilková

Pod'akovanie

Ďakujem svojej konzultantke prof. Ing. Jane Kučerovej, PhD. za odbornú pomoc, cenné rady a predovšetkým podnetné pripomienky poskytnuté pripísaní tejto bakalárskej práce. Pod'akovanie tiež patrí všetkým, ktorí sa so mnou ochotne podelili o svoje poznatky a tým mi poskytli užitočné informácie.

ABSTRAKT

BILKOVÁ, Romana. Potenciál obce Brodzany a jeho perspektívne využitie v cestovnom ruchu : 2017. s.

Práca zobrazuje a približuje kultúrny potenciál obce Brodzany s dôrazom na kultúrne dedičstvo. Kultúrny potenciál je v práci rozdelený do kategórii. Brodzany vo svojej podstate majú potenciál predovšetkým historický, čo je dobrým predpokladom pre kultúrny cestovný ruch a jeho rozvoj. Môžeme tiež považovať za atraktívne aj okolité prostredie, kde je obec situovaná.

Práca je rozdelená do šiestich kapitol, kde jedna celá kapitola sa venuje a rozoberá dopodrobna kultúrny potenciál v obci Brodzany.

V jednotlivých kategóriách sú bližšie popísané a zaradené na základe rovnakých alebo podobných črt historické a sakrálné pamiatky, inštitúcie, spolky a podujatia.

Posledná šiesta kapitola hodnotí SWOT analýzou komplexný potenciál obce.

Kľúčové slová: kultúrny potenciál, kultúrne dedičstvo, kultúrny cestovný ruch, obec Brodzany

ABSTRACT

BILKOVÁ, Romana. Potential of the village Brodzany and its perspective use in tourism : 2017.

The thesis depicts and brings cultural potential of the village Brodzany closer with emphasis on cultural heritage. Cultural potential is in the thesis divided into five major categories. Brodzany has in its nature mainly historical potential what is a good condition for cultural tourism and its development. Surrounding environment where the village is situated can be also considered to be attractive.

The thesis is divided into six chapters where one entire chapter deals with cultural potential of the village Brodzany in detail. In individual categories there are historical or sacral monuments, institutions, associations and events described closer and classified on the basis of the same or similar features.

The last chapter six evaluates by SWOT analysis the complex potential of the village.

Key words: cultural potential, cultural heritage, cultural tourism, village Brodzany

Obsah

ÚVOD	7
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	7
2 CIELE A METODIKA PRÁCE	9
3 CHARAKTERISTIKA OBCE BRODZANY	11
3.2 Demografia obce	11
3.3 História obce	12
4 HMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO	14
4.1. Zbierky múzeí a galérií.....	15
4.3 Historické, architektonické a stavebné štruktúry	16
5 KULTÚRNO – SPOLOČENSKÉ ORGANIZÁCIE	17
5.1 Kultúrne inštitúcie	18
5.2 Kultúrne organizácie	18
5.3 Kultúrne spolky a združenia.....	19
5.4 Kultúrne podujatia.....	20
5.5 Kultúrna infraštruktúra.....	21
6 SWOT ANALÝZA A NÁVRH ODPORÚČANÍ	22
ZÁVER	23
LITERATÚRA A PRAMENE	24

ÚVOD

Človek vníma v súčasnej dobe kultúru rôznymi spôsobmi. Dá sa povedať, že je všade okolo nás. Každá kultúra je odlišná, je diferencovaná podmienkami existencie, ktoré ovplyvňujú viaceré faktory.

Úzko s tým súvisí aj kultúrny potenciál, ktorý je formovaný a vytváraný či už geografickými podmienkami, históriou alebo inými predpokladmi spájajúcimi sa s daným územím. Podľa toho môžeme celkom isto povedať, že nie je územie, oblasť či miesto, ktorému by kultúrny potenciál úplne chýbal, preto môžeme len určiť či je bohatý alebo len slabý, či nedostatočný.

Neveľká obec Brodzany, na západnom Slovensku, skrýva o to väčší kultúrny potenciál. Pravdepodobne pre domácich obyvateľov, ale i návštevníkov dominuje kaštieľ, ktorého základy boli postavené už v 14. storočí. Kaštieľ je obklopený taktiež historickým parkom, v ktorom sa nachádzajú busty spisovateľov. V súčasnosti je situované v kaštieli *Slovanské múzeum A. S. Puškina*. Okrem kaštieľa sú v obci ďalšie historické, sakrálne a svetské stavby.

Obec má rozšírenú spolkovú činnosť. Jedným z najobľúbenejších spolkov je aj spevácky zbor, ktorý je pod vedením opernej speváčky Gréty Švercelovej. Hudobná stránka obce je veľmi bohatá, taktiež v obci sa nachádza aj detská dychová kapela, ktorá má veľmi dlhú históriu. Detský folklórny súbor Husiarik organizuje ročne mnoho podujatí, na ktorých sa stretáva celá obec.

Téma práce bola zvolená s cieľom priblížiť obec s jej veľkým potenciálom a dostať ju do širšieho povedomia. K obci ma tiež viaže bližší vzťah, vzhľadom k tomu, že z nej pochádzali moji prastarí rodičia.

1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

Hlavným zdrojom, z ktorého sme najmä čerpali informácie o obci je monografia *Brodzany 1293 – 1993*, ktorej je autorom Prof. PhDr. Jozef Vladár, DrSc. a kolektív autorov. Monografia rozoberá dianie v obci v rokoch 1293 – 1993, ale tiež sa bližšie venuje histórii územia dnešných Brodzian už od praveku.

Dokument *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Brodzany 2015-2022*, nám priblížil súčasnú situáciu v obci a pomohol nám k lepšiemu pochopeniu súvislostí, ktoré

nadväzujú na minulosť obce. Poskytol nám informácie týkajúce sa najmä využitia pôdy v chotári obce, ale tiež aj poznatky súčasnej socio-ekonomickej situácie.

Publikácia *Slovanské múzeum A. S. Puškina Brodzany – Sprievodca po expozícii*, zachytáva rozsiahle a podrobnejšie informácie a poznatky o brodzianskom kaštieli a jeho histórie ako aj o momentálnej expozícii, ktorá sa v ňom nachádza.

V roku 2013 bola vydaná kniha *Natália Oldeburgová – zabudnutá perla Ponitira*. Autorka Jana Judinyová sa konkrétnejšie venuje kňažnej Natálii Oldenburgovej a jej životu nielen v Brodzanoch, ale aj mimo nich. Taktiež sa v knihe nachádzajú aj básne a aforizmy v pôvodnom nemeckom jazyku, ale aj v slovenskom jazyku, do ktorého ich preložila samotná autorka Jana Judinyová. Niektoré básne sú obrazom jej života v Brodzanoch, ale aj na Slovensku.

Pre lepšie pochopenie problematiky kultúrneho potenciálu nám poskytla publikácia *Hodnotiaci model kultúrneho potenciálu*, ktorá konkrétnejšie definuje kultúrny potenciál a zaraďuje ho do určitých kategórií. Kategórie a podkategórie kultúrneho potenciálu nám pomohli ľahšie porozumieť a orientovať sa v danej téme.

Kultúrny potenciál tiež bližšie popisuje publikácia *Tradičná kultúra, turizmus a rozvoj regiónov: medzinárodná konferencia 26. a 27. mája v Terchovej*, v ktorej Mária Medvedecká objasňuje kultúrny potenciál vo vzťahu s kultúrnym dedičstvom. Hovorí o ňom ako o faktore hospodárskeho rozvoja regiónov. Kladie dôraz na vytváranie vhodných produktov cestovného ruchu.

Pre začlenenie Brodzian v rámci kultúrnych regiónov sme si vybrali publikáciu Zuzany Beňuškovej *Tradičná kultúra regiónov Slovenska*, ktorá charakterizuje a vymedzuje každý región Slovenska na základe rovnakých kultúrnych znakov v danom regióne.

V knižnej publikácii zo série *Kultúrne krásy Slovenska* s podtitulom *Kaštiele* od Jána Laciku, je opísaná história a architektonický vývoj kaštieľov na Slovensku a tiež aj brodzianskeho kaštieľa, preto táto publikácia nám poskytla pohľad aj z architektonického hľadiska a tiež aj konkrétnejšie popisuje rekonštrukcie kaštieľa. Ján Lacika na začiatku knihy hovorí aj o zrekonštruovaných kaštieľoch, ktoré zväčša majú využitie aj ako muzeálna inštitúcia a hodnotí takúto kombináciu ako kultúrno-historickú pamiatku s pridanou – vzdelávacou hodnotou. Brodziansky kaštieľ je zaradený v tejto knihe medzi 30 najzaujímavejších kaštieľov Slovenska.

Deklarácia NR SR č. 91/2001 Z.z. o ochrane kultúrneho dedičstva nám poskytla detailnejšiu definíciu kultúrneho dedičstva a jeho hmotnej a nehmotnej zložky.

Zákon č. 206 z roku 2009 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, nám vysvetľuje základné termíny týkajúce sa muzeálnej a galerijnej činnosti, rovnako tiež objasňuje samotný pojem múzea.

Aby sme na záver mohli zhodnotiť prínos práce, vychádzali sme z niekoľkých definícií kultúrneho cestovného ruchu. Americký profesor Charles R. Goeldner v knihe *Cestovní ruch - Principy, příklady, trendy* vysvetľuje nielen čo je to cestovný ruch, ale aj význam kultúrneho cestovného ruchu. Vymedzuje v nej faktory v kultúrnom cestovnom ruchu.

Otázkou kultúrneho cestovného ruchu sa tiež zaoberá charta s názvom *Kultúrny turizmus, Mexiko 1999 – Zabezpečovanie turizmu na lokalitách s pamiatkami*. V charte je najmä zdôraznené prepojenie a teda aj vzájomné pôsobenie medzi kultúrnym dedičstvom a turizmom. Obsahom sú aj ciele charty a tiež 6 princípov charty.

2 CIELE A METODIKA PRÁCE

Hlavným cieľom práce je zmapovať a klasifikovať kultúrny potenciál obce Brodzany a zaradiť do určitých kategórií. Pre dosiahnutie cieľa sme si určili niekoľko parciálnych cieľov.

Prvým parciálnym cieľom je predstaviť základnú charakteristiku Brodzian a priblížiť ich históriu od praveku až po súčasnosť, geografickú polohu a zloženie obyvateľstva. Sústredíme sa a zdôrazníme najmä hmotné kultúrne dedičstvo. Zaoberáme sa kultúrohistorickými stavbami, sakrálnymi stavbami alebo aj špecifickými jazykovými prejavmi, či historickými udalosťami spätými s obcou.

Taktiež sa zameriame na kultúrno – spoločenské organizácie a inštitúcie, ktorými sú napríklad múzeá, spolky, záujmové skupiny alebo zbory.

Rovnako dôležitým cieľom práce je vyzdvihnúť význam kultúrnych podujatí, kde patria kalendárne slávnosti, ale tiež obecné slávnosti a podujatia, alebo podujatia umeleckého charakteru.

Ďalším čiastkovým cieľom je takisto poukázať na dostupnosť a využiteľnosť kultúrnych organizácií a najmä kultúrnych inštitúcií situovaných v obci. Parciálnym cieľom práce je predovšetkým rovnako zdôrazniť význam ale aj funkciu pre obyvateľov obce ako aj pre potenciálnych návštevníkov.

Záverečná práca sa snaží vyzdvihnúť existenciu kultúrneho potenciálu obce Brodzany, ktorý vyniká nevšedným charakterom. Pri skúmaní kultúrneho potenciálu obce sme použili niekoľko metód výskumu. Hlavnou a tiež aj základnou metódou bola heuristika a počiatočné zhromažďovanie informácií, odbornej literatúry nadobudnutej z mestskej knižnice v Trenčíne a jej štúdiom. Na základe rešerší sme vyselektovali literatúru týkajúcu sa obce Brodzany. Následne sme publikácie získali z mestskej knižnice v Partizánskom. Poznatky o obci sme získavali aj od informátorov – obyvateľov obce. Najviac využívaná publikácia pri písaní práce bola monografia *Brodzany 1293 – 1993*, ktorá podáva komplexný prehľad o obci. Od miestnych obyvateľov nám bol poskytnutý aj interný dokument obce *PHSR 2015*, ktorý nám priblížil súčasný stav obce. Ďalšou pomerne využívanou publikáciou bol *Sprievodca po expozícii – Slovanské múzeum A. S. Puškina Brodzany*.

Následovné bolo využitie metódy terénneho výskumu, ktorým sme získali informácie opakovanými návštevami obce a systematickým pozorovaním. V práci sme tiež použili metódu analýzy a komparácie pri porovnávaní informácií dostupných v publikáciách, na internetových stránkach a poznatkov získaných od obyvateľov obce a tým sme verifikovali pravosť materiálov.

V prvej časti práce je poskytnutý celkový pohľad na obec so základnou charakteristikou obce. V tejto časti je predstavená geografická poloha obce, jej demografia, ale aj história.

V jadre práce rozoberáme celkový pohľad na kultúrny potenciál obce, ktorý je rozdelený do kategórií podľa odporúčanej metodiky z publikácie *Hodnotiaci model kultúrneho potenciálu*. Vzhľadom na využitie tejto publikácie sme museli generalizovať a tak zovšeobecniť znaky prvkov kultúrneho dedičstva, aby sme mohli začleniť jednotlivé zložky do kategórií. V prvej časti zobrazujeme kultúrne dedičstvo obce, hmotné ktoré je podrobnejšie rozčlenené. Časti hmotného dedičstva sú rozdelené na základe spoločných znakov. Druhou kategóriou sú kultúrne organizácie. Tie sú taktiež rozčlenené podľa funkcie, ktorú vykonávajú. Nasledujúcimi kategóriami sú kultúrne podujatia a kultúrna infraštruktúra.

SWOT analýzu sme využili na záver so zámerom zhodnotenia celkového potenciálu obce a posúdiť tak jeho možný rozvoj v Brodzanoch. Zistili sme na základe SWOT analýzy, aké má obec silné a slabé stránky, ale tiež príležitosti a ohrozenia.

Cieľom bolo zmapovať tieto kategórie a tak vytvoriť syntézu kultúrneho potenciálu v Brodzanoch, čím sme chceli vytvoriť ucelený obraz obce s jej kapitálom kultúrnych atraktivít.

3 CHARAKTERISTIKA OBCE BRODZANY

Brodzany, obec Horného Ponitria, ktorá leží na ľavej strane údolia rieky Nitra, sa rozprestiera na okraji Nitrianskej pahorkatiny a pohoria Tribeč v okolí miest Partizánske a Topoľčany. Vysočinový charakter tejto oblasti poriečia Nitry kolíše medzi 180 – 250 m. n. m. a v chotári obce až v rozmedzí 181 – 551 m. n. m. Obec je iba zo západnej strany otvorená k rieke Nitra, kde splýva s rovinnou nivou pozdĺž rieky.

Cez obec preteká potok Geradza, ktorý v minulosti stratil veľkú časť vody, vyznačoval sa krištáľovo čistou vodou a taktiež nezvyčajnou kvalitou (Vladár, 1993, s. Katastrálne územie obce Brodzany patrí do časti povodia s názvom údolie Hornej Nitry s významným hospodárskym výskytom podzemných vôd.

V blízkosti sa nachádza Osečný vrch s výškou 551 m. n. m., ktorý je súčasťou jadrovového pohoria v oblúku vnútorných Západných Karpát. Z geomorfologického hľadiska sa delí na podcelky Zobor, Jelenec, Veľký Tribeč a Rázdiel. Rázdiel leží v severovýchodnej časti pohoria Tribeč a práve Osečný vrch je dominantným vrchom podcelku Rázdiel, ktorý je tiež súčasťou Kolačnianskej vrchoviny (<https://goo.gl/EnBFiY>).

Napriek tomu, že Brodzany patria do Trenčianskeho kraja, podľa rozdelenia Z. Beňuškovvej na kultúrne regióny Slovenska, obec patrí do regiónu Ponitrie a subregiónu Horná Nitra. Tento subregión sa pripája údolím rieky Nitrice. Región Ponitrie sa rozkladá na území od Strážovských vrchov až po mesto Nové Zámky, kde táto oblasť má nízinatý charakter. Osou regiónu je rieka Nitra, ktorá vyviera v pohorí Malá Fatra. Brodzany ležia pri hranici s regiónom Tekov (Beňušková, 2005, s. 65).

3.2 Demografia obce

Obyvatelia Brodzian sú prevažne slovenskej národnosti, vďaka príchodu nemeckých šľachticov do obce v 19. storočí sa tiež vyskytla v minulosti nemecká národnosť, občas žila v obci aj nejaká židovská rodina.

Z konfesionálneho hľadiska v obci vždy prevažovalo rímsko-katolícke náboženstvo. Podľa sčítania obyvateľov v roku 2011 taktiež dominovalo s 90,46% rímsko-katolícke vierovyznanie. V minulosti žilo v obci aj niekoľko šľachticov s evanjelickým vierovyznaním a niekoľko obchodníckych rodín židovského náboženstva. V súčasnosti žije v obci 5,33% obyvateľov bez vyznania (Vladár, 1993, s. 78).

V roku 2011 obec mala 806 obyvateľov na 18,29 km², pričom 98,39% obyvateľov malo slovenskú národnosť, ale vyskytla sa aj česká národnosť.

Z hľadiska regionálnych združení a Mikroregiónov, je obec Brodzany súčasťou *Združenia obcí Šípok* spolu s ďalšími 6 obcami. Okres Partizánske má mieru evidovanej nezamestnanosti 9,64 %.

Okres Partizánske je svojrázny pre svoju monoštruktúrnú ekonomiku. V jeho zložení sú dve odvetvia, ktoré sú postihnuté úpadkom dynamiky vývoja (výroba stavebných hmôt a potravinársky priemysel). Základné postavenie má kožiarsky, obuvnícky, automobilový, strojársky a gumársky priemysel, ktorý v zásade určuje dynamiku rozvoja okresu, predovšetkým mesta Partizánske (PHSR, 2015, s. 38).

3.3 História obce

Územie, na ktorom leží obec v súčasnosti, bolo osídľované od mladšej doby kamennej – v neolite, čo dosvedčujú aj archeologické nálezy, ktoré objavil Oldrich Krupica. Na tomto území bolo sídlisko lengyelskej kultúry, sídlisko z doby bronzovej, laténskej a rímsko-barbarskej.

„Na ľavom brehu rieky Nitra v Brodzanoch sa pri kopaní kanálu cez obec narazilo na sídliskovú vrstvu z 9. storočia a v roku 1976 sa južne od obce našla z bronzú odliata a pozlátená pracka s figurálnym motívom, ktorá štýlovou orientáciou patrí do okruhu neskoroavarskej kovolejárskej produkcie. Z tejto lokality je aj známy hrot kopije, ktorý možno rámcovo datovať do 9. – 13. storočia.“ (E. Bančáková, 1989, s. 7.).

Názov vznikol z označenia ľudí žijúcich pri sútoku dvoch riek Nitry a Nitrice. V roku 1293 spomínané ako Brogen alebo Borogen, doložená je obec z roku 1295 ako Baragan, z roku 1327 ako Baragian, z roku 1773 ako Brogyany, z roku 1920 ako Broďany. Súčasný názov Brodzany vznikol vraj spojením základu slova „brod“ a „jany“ alebo „any“, ktorou sa vytvárali miestne názvy na počiatku historického obdobia slovanských dejín.

Najstarší známy písomný prameň prezrádza, že prvými vlastníkami Brodzian boli Brodzianskovci, ktorí boli pôvodne šľachtici. Neskôr však predali tri štvrtiny majetku rodu Forgáčovcom a stali sa z nich chudobní zemaní (Petríková, 1999, s. 13).

Po roku 1516 do obce prichádza rod Kvaššayovcov a odvtedy v obci vznikajú dlhotrvajúce konflikty medzi rodmi. Skončili sa až v roku 1844, kedy sa Brodzany dostávajú do rúk grófa Viktora Gustava Vogel von Friesenhofa, úspešného rakúskeho diplomata,

pôsobiacom nielen na petrohradskom cárskom dvore, ale taktiež pôsobil na veľvyslanectvách v Drážďanoch a v Neapole, na dvore sardínskeho panovníka. V tomto roku 1844 gróf Friesenof s rodinou, kúpil starý brodziansky kaštieľ s parkom a spolu s ním taktiež aj poľnohospodársku pôdu a lesy. Kaštieľ využívala rodina zväčša ako letné sídlo. Keď v roku 1850 umrela jeho manželka Natália Gončarová, s ktorou mal syna Gregora, oženil sa druhýkrát, s Alexandrou Gončarovou, švagrinou básnika A.S. Puškina.

Preto aj Puškinova manželka Natália Nikolajevna Puškinova-Lánska spolu s deťmi básnika navštevovala Brodzany a strávili nejaký čas v brodzianskom kaštieli. Puškin však v Brodzanoch nikdy nebol.

S príchodom tohto rakúskeho grófa Gustava Friesenhofa, začína v obci nová etapa, najmä pričinením grófovej dcéry Natálie Vogel von Friesenhof, ktorú mal s manželkou Alexandrou Gončarovou. Natália bola neterou A. S. Puškina. Vďaka jej mnohostranným kultúrnym aktivitám, priniesla do obce nový život. Sama bola veľmi umelecky talentovaná. Hrala na klavíri, písala básne, ale svoj čas venovala aj výtvarnému umeniu, ktorému sa priučila u maliara Lenbacha, nazývaného „maliarom kniežat“. V kaštieli sa aj dnes nachádza niekoľko obrazov, ktoré sama maľovala. Okrem toho barónka Natália bola nadaná na jazyky, rozprávala nemčinou, jej materinským jazykom a ďalšími tromi jazykmi.

V roku 1876 sa Natália vydala za oldenburgského vojvodu Elimara, s ktorým mala neskôr 2 deti, dcéru Alexandrine Gustav Frederike a syna Gustava Gregora Alexandra. Elimarova matka bola švédska princezná, dcéra kráľa Gustava IV. Adolfa. Kým Friesenhofovci boli len rakúska barónska rodina, Oldenburgovci patrili medzi príslušníkov európskych panovníckych dvorov, boli oprávnení udeľovať aj šľachtické tituly. Ale Elimar nedodrжал zákon o rovnorodosti manželstva a tak jeho rodina neuznala ich manželstvo a Natáliu a jej deťom nechceli uznať titul princov. Až po smrti Elimara Oldenburga, Peter Oldenburg jeho brat, uznal titul jeho deťom. Udelil im titul grófov z Welsburgu (Judinyová, 2013, s. 14-37).

Priamo v Brodzanoch založila barónka Natália Oldenburgová škrobáreň, tehelňu, pivovar a aj pálenicu. Mala za cieľ, aby obyvatelia Brodzian neodchádzali preč za prácou. Pre chudobných a chorých taktiež zriadila z vlastných financií ošetrovňu - nemocnicu. Na Vianoce barónka popozýva deti z chudobnejších rodín do kaštieľa a nachystala im pod vianočný stromček darčeky. Deti jej z vďaky zarecitovali alebo zaspievali. Po smrti rodičov a manžela Elimara sa utiahla do Letohrádku – Babylonu. Jej vnuk ju navštevoval v Brodzanoch, kde sa po jej smrti aj nastáhoval, keďže zdedil panstvo v Brodzanoch. Juraj Welsburg tu žil aj s manželkou a dvomi synmi, od informátora vieme, že boli nazývanými

Lali a Mopsy (Sámela, 1936). Ich skutočné mená však boli Alexander a Kristian. Počas druhej svetovej vojny utiekli do Rakúska a Maďarska (Maťovčík a kol., 2007, s. 46).

Napriek tomu, že barónka Natália Oldenburgová sa snažila o udržanie miestnych obyvateľov v obci, aby nemuseli odchádzať od rodín do zahraničia, prichádzalo k emigrácii do Ameriky, Kanady alebo Budapešti, ba dokonca do Austrálie. Niektorí odchádzali po druhej svetovej vojne aj z politických dôvodov. Z politických dôvodov odišiel aj gróf Juraj Welsburg s deťmi a jeho manželkou. Tiež však niektorí ušli do Talianska alebo Belgicka (Vladár, 1993, s. 38).

4 HMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO

Kultúrne dedičstvo reprezentuje najpodstatnejší prvok kultúrneho potenciálu. Najhlavnejšou zložkou kultúrneho dedičstva je tradičná kultúra, ktorá je základom kultúry a jedným z najrozhodujúcejších znakov národa. Medzigeneračný prenos kultúrnych vzorov, ktorý je zaručený procesom socializácie, je základnou črtou tradičnej kultúry národa, etnickej skupiny a štátu (Čukan a kol., 2014, s. 66).

„Kultúrne dedičstvo Slovenskej republiky je nenahradiateľným bohatstvom štátu a jeho občanov, je dokladom vývoja spoločnosti, filozofie, náboženstva, vedy, techniky, umenia, dokumentom vzdelanostnej a kultúrnej úrovne slovenského národa, iných národov, národnostných menšín, etnických skupín a jednotlivcov, ktorí žijú alebo v minulosti žili na území Slovenska. Kultúrnym dedičstvom sú hmotné a nehmotné hodnoty, hnutelné a nehnuteľné veci vrátane importovaných diel a myšlienok, ktoré našli na Slovensku miesto a uplatnenie.“ (91/2001 Z. z.).

„Hmotnou hodnotou kultúrneho dedičstva sú najmä archívne dokumenty bez ohľadu na spôsob zaznamenania informácie, historické knižničné dokumenty a fondy, diela písomníctva, scénografie, kinematografie, televíznej a audiovizuálnej tvorby, zbierky múzeí a galérií, diela výtvarného, úžitkového a ľudového umenia, dizajnu, architektonické objekty, urbanistické súbory, archeologické nálezy a lokality, objekty ľudového staviteľstva, pamiatky výroby, vedy a techniky, historické záhrady, parky a kultúrna krajina.“ (91/2001 Zbierka zákonov).

Hmotné kultúrne dedičstvo môžeme ponímať ako hmatateľné dôkazy o historickom vývoji určitého územia a života v ňom.

4.1. Zbierky múzeí a galérií

Termíny týkajúce sa tejto kapitoly nám podrobnejšie približuje zákon č.206/2009 Z.z., ktorý nám pomáha lepšie porozumieť akú majú kultúrnu hodnotu.

„Zbierkový predmet je predmet kultúrnej hodnoty, ktorý je odborne spravovaný vykonávaním základných odborných činností. Zbierkový predmet a poznatky získané jeho odborným spravovaním a vedeckým skúmaním sú súčasťou vedomostného systému múzea alebo galérie. Zbierkovým predmetom môže byť aj objekt v múzeu v prírode, ktorý vznikol jeho prenesením alebo rekonštrukciou pôvodného objektu.“

„Expozícia a výstava je súbor zbierkových predmetov vrátane ich faksimílií, kópií, replík a reprodukcí a predmetov kultúrnej hodnoty, ktoré nie sú odborne spravované múzeom alebo galériou, vrátane ich faksimílií, kópií, replík a reprodukcí, ktoré sú zostavené do tematického celku s cieľom ich verejnej prezentácie a sprístupnenia.“ (206/2009 Z.z.).

Literárne múzeum A. S. Puškina, ktoré sa nachádza v brodzianskom kaštieli má 3 stále expozície a to: Literatúra od veľkomoravského obdobia až po realizmus, Rodinné salóny rodiny Friesenhofovcov a Oldenburgovcov a Život a dielo A. S. Puškina.

Literárno – múzejná expozícia, ktorá je situovaná na prízemí kaštieľa, je expozíciou slovanských a slovensko–ruských vzťahov od 9. storočia až po obdobie realizmu na prelome 19. a 20. storočia. Je inštalovaná rovnako ako pôvodná expozícia z roku 1979.

Rodinné salóny Friesenhofovcov a Oldenburgovcov a sála A. S. Puškina sú expozične riešené v ôsmich miestnostiach. Prvá miestnosť má výstavnícko-galerijný charakter, kde prevažujú portréty baróna Gustáva von Friesenhofa, jeho prvej manželky Natálie Ivanovny a syna Gregora. V druhej miestnosti sa nachádza Kartársky salón s kozubom a starobyľým nábytkom. Hodnotným exponátom sú veraje dverí, ktoré vedú do Hudobného salónu, na ktorých sú vyznačené výškové miery manželky a detí A. S. Puškina. Tretím salónom je salón Alexandry von Friesenhof, sestry Puškinovej manželky. Miestnosť vyplňa čierny nábytok, vykladaný mosadznou perleťou. Významnou časťou salónu je menšia miestnosť vo veži, ktorá je venovaná Natálii von Oldenburg. Dominantou Hudobného salónu je klavír z lešteného orecha a taktiež sa tu nachádza knižnica s knihami, ktoré sú pôvodne z brodzianskeho kaštieľa. Okrem toho sú tu aj knihy z knižnice Smirdina. Ďalšou miestnosťou je Galéria Natálie von Oldenburgovej, v ktorej sa nachádzajú jej maľby a obrazy. Maľovala zväčša portréty, ale však aj krajinky. V jednej z miestností je aj pracovňa Gregora von Friesenhofa s jeho osobnými predmetmi. Nachádza sa tu aj spálňa Natálie, ale aj slúžkina komnata.

Tretou expozíciou je Život a dielo A. S. Puškina, ktorá prezentuje umeleckú tvorbu básnika počas jeho najdôležitejších období v živote. Delí sa tiež na 8 častí, zobrazuje život básnika od jeho detstva cez vyhnanstvo až po jeho smrť (Maťovčík a kol., 2007, s. 9-21).

V máji 2015 sa konala v múzeu krátkodobá výstava s názvom *Život prastarých mám*.

4.3 Historické, architektonické a stavebné štruktúry

Určite s istotou môžeme tvrdiť, že najdominantnejšou a najvýznamnejšou stavbou celej obce je **renesančný kaštieľ** zo 17. storočia. Spomínaný je ako kúria Brodzianskovcov v roku 1377. V období, keď majitelia Brodzian boli Forgáčovci vybudovali na základoch tejto kúrie renesančný kaštieľ a v roku 1669 ho prerobili a tiež pristavili veže. Ku koncu 18. storočia prešiel barokovou rekonštrukciou, neskôr v 20. storočí prebehli úpravy v romantickom slohu a pribudlo taktiež aj krídlo v novobarokovom slohu. Po Forgáčovcoch, sídlo patrilo od roku 1669 Kvaššayovcom, ktorí ho začali zveľaďovať. Kaštieľ nadobudol obranný a ochranný charakter v období tureckých vpádov. Významným sa však stalo, keď v roku 1844 odkúpil kaštieľ Gustav von Friesenhof. Odvtedy sa stal kaštieľ kultúrnym a spoločenským centrom obce. Posledným majiteľom bol Juraj Welsburg, vnuk Natálie Oldenburgovej, v ktorom žil s rodinou do roku 1945.

V súčasnosti, po nákladnej obnove, má kaštieľ zväčša renesančný charakter. Súčasťou kaštieľa sú štyri krídla s tromi podlažiami a rohovými vežami na obdĺžnikovom pôdoryse. Dvor kaštieľa je v romantickom slohu. Podľa častí, čo ostali v podkroví, možno súdiť, že kaštieľ bol v minulosti vyšší. V súčasnosti chýba rozsiahly presklený balkón z jednej strany a z druhej ručne kovaný balkón nad vstupnou časťou kaštieľa (Lacika, 2008, s. 30-32).

V roku 1894 dala Natália Oldenburgová vystavať na Hôrke (na vršku nad obcou) **Letohrádok**, známy ako „Babylon“ fungoval ako letné sídlo nielen pre rodinu Friesenhofovcov, ale i pre ich hostí. Pri Letohrádku sa nachádza cintorín, kde sú pochované psy kňažnej Natálie. Ich náhrobok je z mramoru so zlatým nápisom ich mena. Letohrádok obklopovali v minulosti krásne cesty a betónové lavice. V súčasnosti ho mali v rukách mnohí súkromní majitelia, ktorí chceli letohrádok reštaurovať, žiaľ, dodnes sa to ešte nepodarilo (Vladár, 1993, s. 108). Terajší majiteľ sa usiluje o grant na jeho zrekonštruovanie.

4.4 Sakrálne stavby

Rímsko-katolícky kostol Všetkých svätých v Brodzanoch je ranobaroková stavba. Bol vybudovaný na mieste starého kostola v roku 1776. Bývalý kostol je spomínaný už v roku 1332. Na prelome 90. rokov 18. storočia boli vonkajšie fasády kostola klasisticky obmenené. Hodnotné barokové maľby sa uchovali vo vnútornej časti kostola. Pozostatky niektorých členov z rodiny Kvaššayovcov sú údajne pochované v krypte pod týmto rímsko-katolíckym kostolom. Menšia murovaná kaplnka sa nachádza po pravej strane kostola, je v nej inštalovaná soška Panny Márie a Ježiša Krista. Na opačnej strane je kamenná jaskyňa Panny Márie so sochou anjela. Kostol spadá pod Nitriansku diecézu a pod farnosť Krásno. Brodziansky kostol Všetkých svätých bol v roku 1963 zaradený medzi národné kultúrne pamiatky Slovenska (<http://www.turistika.cz/mista/brodzany-kostol-vsetkych-svatych>).

Na Hôrke nad Brodzanmi v roku 1893 bol postavený **evanjelický kostolík** v novogotickom štýle, vďaka barónke Oldenburgovej, potom čo jej umrelo niekoľko členov rodiny. Pozostatky členov rodín Oldenburgovcov a Friesenhofovcev sú uložené v hrobke pod kaplnkou. Kostolík vysvätil biskup Fridrich Baltík. Tiež sa tam uskutočňovali bohoslužby aj sobáše. Aj v súčasnosti raz za rok sa konajú omše v tejto kaplnke (Maťovčík a kol., 2007, s. 49).

5 KULTÚRNO – SPOLOČENSKÉ ORGANIZÁCIE

Podľa publikácie *Hodnotiaci model kultúrneho potenciálu*: „Predstavujú rôzne subjekty, tzv. kultúrnych aktérov, ktorí produkujú (tvoria), dokumentujú, zachovávajú, reprodukovávajú, sprístupňujú a sprostredkujú kultúrne hodnoty. Na aktivizácii kultúrneho života a rozvíjaní kultúrnych hodnôt sa ale ďalej priamo i nepriamo podieľajú aj ďalšie kultúrno-spoločenské jednotky inštitucionalizovaného a neinštitucionalizovaného typu, preto sa v schéme môžu objaviť aj ďalšie kultúrno-spoločenské inštitúcie a organizácie, ktoré zdanlivo s kultúrnym potenciálom. Inštitúcie a organizácie z hľadiska sektorovej príslušnosti môžeme rozdeliť na verejne, prislúchajúce k štátnej správe alebo územnej samospráve, a súkromne, patriace do tretieho alebo podnikateľského sektora. Sú to predovšetkým múzea, galérie, kultúrne centrá, osvetové strediská, centrá voľného času, knižnice, archívy, divadlá, folklórne, tanečné, hudobné súbory, divadelné kolektívy, rozličné kluby, spolky, spoločnosti, asociácie a združenia.“ (Čukan a kol., 2014, s. 44).

5.1 Kultúrne inštitúcie

Kultúrne inštitúcie ako múzeá, galérie, knižnice a ostatné kultúrne inštitúcie nevznikajú so zámerom rozvoja cestovného ruchu v danej oblasti, majú predovšetkým vzdelávaciu funkciu. Avšak účastníci na kultúrnom cestovnom ruchu takmer vždy očakávajú návštevu inštitúcii tohto typu. Spoznanie historického územia, kde sa inštitúcia nachádza predstavuje vysoký podiel motivácie účastníkov na cestovnom ruchu (Geoldner, 2014, s. 245-258).

Pre Brodzany má určite najväčší význam **Slovanské múzeum A. S. Puškina**, ktorého vytvorenie vzniklo na podnet Katedry ruského jazyka a literatúry *Univerzity Komenského v Bratislave* a *Okresného vlastivedného múzea v Topolčanoch*. Po komplikovanej a nákladnej oprave kaštieľa v Brodzanoch, ktorá skončila v roku 1979, sa začala realizácia expozície. Na 180. výročie narodenia A. S. Puškina bola prvá expozícia slávnostne otvorená dňa 15. novembra 1979. K založeniu múzea prispeli viaceré inštitúcie. Jednou z nich bola aj *Matica slovenská*, ale taktiež aj *Slovenská Akadémia Vied*, *Slovenské národné múzeum*, *Slovenská národná galéria* a *Akadémia vied v Moskve*. Päť hlavných častí tvorilo prvú literárnu expozíciu.

Po 10 rokoch bola táto expozícia preinštalovaná a otvorená slávnostne bola na 190. výročie narodenia A. S. Puškina. Pri tejto reinštalácii pribudlo súsošie sv. Cyrila a Metoda, dielo akademického sochára Rastislava Trizmu. Okrem domácich návštevníkov múzea, navštívilo múzeum aj pár zahraničných osobností. Jednou z nich bol gróf Fridrich von Hatzfeld z Kolína nad Rýnom, ktorý navštívil brodzianske múzeum v roku 1995 a tiež aj rozšíril muzeálnu dokumentáciu o cenné archívne materiály z jeho vlastnej zbierky (Maťovčík, 2007, s. 8-9).

5.2 Kultúrne organizácie

V minulosti sa v Brodzanoch chovali husi v každom dvore, ktoré deti chodievali pásť na okolité lúky a s týmto úzko súvisí aj názov **Detského folklórneho súboru Husiarik**. Bol založený v roku 2007 v decembri. V súbore sú dve skupiny detí. Deti od 5 do 12 rokov a staršia mládež od 12 do 20 rokov. Folklórny súbor sa zúčastňuje mnoho vystúpení a súťaží a získal taktiež aj mnoho úspechov. Deti nacvičujú pod vedením Ondreja Petrusa a Gertrudy Petrusovej a druhá skupina detí nacvičuje pod vedením Jána Kmeťa a Ivety Kmeťovej. (<http://husiarik02.brodzany.sk/>).

Brodzany mali v 20. storočí tiež **Ochotnícke divadlo**, v ktorom hrali aj učitelia aj amatéri. Obyvatelia si pripravovali sami kostýmy, ale si aj vypožičiavali z *Divadelnej šatnice Matice slovenskej* v Martine. Scéna a kulisy boli vytvárané z domácich materiálov. Dnes divadlo v Brodzanoch nepôsobí. (Vladár, 1993, s. 94).

V súčasnosti v obci funguje **Spevokol Brodzany**, ktorý vznikol v roku 2006 pod vedením Gréty Šverecelovej. Spevokol má 23 členov, ktorí vystupujú nielen na obecných slávnostiach, ale i rodinných oslavách, svadbách a takisto aj v kostole. V roku 2014 mal Spevokol 27 vystúpení. (www.brodzany.sk).

Pravdepodobne najdlhšiu hudobnú históriu v Brodzanoch má **dychová hudba**, ktorá vznikla v roku 1903. Dychovú kapelu založil učiteľ František Vollman. Zúčastňovala sa aj na viacerých festivaloch či už okresných alebo krajských a tiež aj v niektorých kategóriách aj vyhrala. Mládežnícka dychovka z Brodzian sa zúčastnila tiež na niekoľkých koncertoch na Slovensku, ale aj v Českej republike. Dokonca vystupovala aj v Slovenskej televízii. Od 90. rokov 20. storočia taktiež s kapelou vystupujú aj speváčky. V súčasnosti má 17 členov (Vladár, 1993, s. 96-99).

5.3 Kultúrne spolky a združenia

Kresťanskodemokratický klub Brodzany organizuje aj turistické zájazdy. Tento klub však pokračuje už v mnohoročnej tradícii. Už na prelome 70. a 80. rokov vznikol turistický oddiel, ktorý bol veľmi obľúbený a tiež aj veľmi úspešný. Na čele všetkých organizovaných zájazdov stojí Alexander Kubini a jeho syn Michal Kubini. V súčasnosti sa pripravuje tiež aj turistický pochod Vrchhoru. Michal Kubini je cestovateľom, ktorý navštívil mnoho krajín z celého sveta (<http://brodzany.sk/svetom-usa-japonsko/> , <http://brodzany.sk/0-1-stalo-sa/>).

Počas 19. storočia, keď v obci žila rodina Friesenhofovcov, bol založený **Spolok dobrovoľných hasičov**, ktorý vznikol v roku 1973 na ochranu a prevenciu proti požiarom. Pri potoku pred kostolom stála prvá požiarňa zbrojnica. Druhá zbrojnica už bola murovaná a stála pri ohrade parku. Výstroj pre hasičov a ostatnú techniku zabezpečil barón Gregor Friesenhof. Keďže sa stalo niekoľkokrát, že hasiči neboli schopní uhasiť požiar v obci, zakúpila sa nová, výkonnejšia technika. Dnes hasičský zbor výrazne nezasahuje proti požiarom, avšak zúčastňuje sa pri obecných slávnostiach.

5.4 Kultúrne podujatia

Podujatia kultúrneho charakteru sú v súčasnosti schopné prilákať veľké množstvo nielen domáceho obyvateľstva, ale aj potenciálnych návštevníkov. Verejné podujatia a festivaly sú najrýchlejšou časťou cestovného ruchu. Často slúžia ako silný prostriedok zá účelom vytvorenia verejného povedomia o danom území. Preto táto zložka kultúrneho potenciálu je veľmi podstatná a nedá sa nijako odňať (Goeldner, 2014, s. 214).

Následne ich kategorizujeme ako tematické podujatia, podujatia umeleckého charakteru, obecné a kalendárne slávnosti, ktoré sa konajú v Brodzanoch.

Tematické prednášky - cestovateľské večery v rámci podujatia **Svetom, za hranice všedných dní**, podujatie sa koná v priestoroch brodzianskeho kaštieľa prostredníctvom prednášok Michala Kubiniho a iných cestovateľov, predstavujú obyvateľom obce rôzne krajiny, ktoré navštívili. Toto podujatie je verejné a prednášok sa môžu zúčastňovať aj návštevníci, ktorí majú záujem takýmto spôsobom spoznať kultúru iných štátov. 26. februára 2016 mal svoju prednášku o pobyte v Japonsku prof. PhDr. Roman Holec, CSc (<http://brodzany.sk/svetom-usa-japonsko/>).

Z minulosti je tiež známy **Festival dychovej hudby**, ktorý sa organizuje dodnes. Vystupuje na ňom nielen brodzianska detská dychová hudba, ale aj dychové kapely z okolitých obcí.

V tradícii umelecky založených manželov Oldenburgovcov, ktorí organizovali koncerty pre hostí, pokračuje podujatie **Hudba v múzeu**, kde zväčša vystupuje rodáčka Gréta Švercelová a operný spevák Peter Oswald.

Každoročne sa tiež koná **stavanie mája**, kde program vyplňa Detský folklórny súbor Husiarik a detská dychová hudba. Pripravené aj je občerstvenie.

Už osem rokov Detský folklórny súbor Husiarik počas **Fašiangov** organizuje oslavy. Nielen deti zo súboru majú na sebe oblečené masky, ale aj ostatní obyvatelia. Po pôchodzke sa podávajú pokrmy ako kapustnica pečené klobásy, šišky, čaj alebo víno. Tradične oslavy fašiangov ponúkajú pri dobrom jedle tanec či spev.

Po Sviatku všetkých svätých sa v nedeľu usporadúvajú v obci **hody**, v minulosti zvykli byť procesie cez ulice. Dnes sa oslavujú hody prevažne už len v domácom prostredí.

Na Jána sa koná **Pálenie jánskych ohňov** na futbalovom ihrisku, ktoré je sprevádzané hudbou, prostredníctvom Detského folklórneho súboru Husiarik (<http://brodzany.sk/0-1-stalo-sa/>).

5.5 Kultúrna infraštruktúra

Kultúrna infraštruktúra podporuje celkový rast obce. Časti infraštruktúry sú podpornými bodmi pre rozkvet kultúrnych podujatí, umožňujú realizáciu kultúrnych aktivít organizovaných v obci a pomáhajú propagovať kultúrne atrakcie.

Kultúrny dom v Brodzanoch dlhšie neplní funkciu kultúrneho domu ako to bývalo kedysi. Zriedka sa tam konajú podujatia s kultúrnym aspektom.

Priestory kaštieľa plnia viacero funkcií pre množstvo podujatí. Realizujú sa tam výstavy, koncerty, prednášky, semináre, besedy a aj prezentácie.

Pred kaštieľom je situovaný spomínaný **historický park**, ktorého plocha je približne 7 hektárov. Štýlovo sa radí medzi francúzske parky a od roku 1984 je vyhlásený ako chránený park. Je to areál, na ktorom sa nachádzajú biotopy európskeho významu. Počas obdobia, kedy žila rodina Friesenhofovcov v Brodzanoch, sa začali pestovať v parku aj exotické rastliny či cudzokrajné dreviny. Rastlinstvo vysadené v tomto parku je charakteristickým pre dobové šľachtické parky. Okrem iných drevín sa tu nachádza aj platan javorolistý, ktorý sa v Európe často vysádzal ako okrasný strom. Tiež sú tu umiestnené spomínané busty spisovateľov. V centrálnej časti parku sa nachádza busta A. S. Puškina (Sedlák, 1897, s. 12). Cez park preteká kaskádovito potok Geradza, cez ktorý vedú drevené mosty. Park je obkolesený ručne kovanými bránami.

Vzhľadom k tomu, že Brodzany nie sú veľkou obcou nachádzajú sa tu len miestne pohostinstvá, ktoré sú zamerané na miestne obyvateľstvo. **Reštaurácia Geradza** je k dispozícii aj ako priestor pre svadobné oslavy a narodeninové oslavy. Ubytovacie zariadenia sa tu nenachádzajú žiadne. Neboli zistené žiadne možnosti ubytovania sa v obci, hoci informačná tabuľa pri hlavnej ceste v Brodzanoch ponúka ubytovanie v súkromí. Keďže obec sa nachádza len 2 km od okresného mesta Partizánske, nachádza sa tam dostatok ubytovacích zariadení.

V rámci **webovej stránky obce**, treba vyzdvihnúť dostatok informácií, ktoré poskytuje s možnosťou si zhliadnuť nasledujúce aktivity, ktoré obec organizuje. Tiež je webová stránka rozdelená pre návštevníkov a pre obyvateľov obce. Nachádza sa na nej stručná charakteristika obce z minulosti. Tiež zdôrazňuje svoje dominanty, ktorými sú kaštieľ s múzeom a Letohrádok. Taktiež sa nachádza priečinok „Očami obyvateľov Brodzian,“ kde sú vyjadrené ich postrehy ako vnímajú obec oni a čo sa im na nej páči a čo naopak nie. Verejný je aj kontakt na starostu obce, ba dokonca aj jeho plat.

6 SWOT ANALÝZA A NÁVRH ODPORÚČANÍ

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- existujúci kultúrny potenciál - bohatá história obce - existencia kultúrno-historických pamiatok - jedinečnosť Slovanského múzea A. S. Puškina - organizovanie prednášok a besied - blízkosť letiska vo Veľkých Bieliciach - blízkosť hvezdárne v Malých Bieliciach	- nedostatečná propagácia kultúrnych atraktivít a podujatí - kultúrny dom neplní v súčasnosti svoju funkciu a chátra - absencia marketingu Slovanského múzea A. S. Puškina - deficit ubytovacích a pohostinských zariadení - stagácia rekonštrukcie Letohrádku
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
- organizovanie kultúrnych podujatí spojených s návštevou múzea alebo kaštieľa pre širšiu verejnosť - výraznejšie zapájanie občanov do diania pri obecných slávnostiach - pracovné príležitosti v službách cestovného ruchu - rekonštrukcia Letohrádku	- odchod mladých ľudí do iných miest za prácou - zvyšujúci sa priemerný vek obyvateľstva - vytratenie obyčajových tradícií charakteristických pre obec

ZÁVER

Pre dosiahnutie hlavného cieľa práce, ktorým bolo zmapovať a klasifikovať kultúrny potenciál obce Brodzany, sme si určili niekoľko parciálnych cieľov.

Z hľadiska splnených cieľov, ktoré sme si vytýčili pred písaním práce môžeme kultúrny potenciál v Brodzanoch zhodnotiť v obci v niekoľkých kategóriách. Samotné kultúrne dedičstvo, ktoré prevažuje vo väčšine. Vo svojej skupine má absolútne dominantné postavenie brodziansky kaštieľ, ktorý je tiež aj kultúrnym centrom diania v obci. Druhou početnou skupinou sú kultúrno – spoločenské organizácie. V tejto skupine má dôležitú úlohu *Slovanské múzeum A. S. Puškina*, ale rovnako významnú funkciu majú najmä spolky s hudobným zameraním najmä Detský folklórny súbor Husiarik, spevácky zbor a detská dychová kapela, ktoré sú prítomné takmer pri všetkých podujatiach, ktoré sa v Brodzanoch konajú. Tretou skupinou sú samotné kultúrne podujatia, ktoré sa organizujú v obci čoraz častejšie.

Historický park ako súčasť a podporná časť infraštruktúry kultúrnej krajiny v obci má potenciál byť vyhľadávaným miestom a dôvodom návštevy Brodzian, vďaka vzácnym drevinám i výnimočnému prostrediu, kde je park situovaný.

V práci je predstavená základná charakteristika obce, jej geografické vymedzenie a tiež aj dejiny od obdobia praveku po súčasný stav.

Terénnym výskumom sme zistili aktuálny stav v obci a porovnali sme ho s minulým. O pomeroch v obci v minulosti sme sa dozvedali z monografie i od informátorov.

Práca vytvára syntézu súčasného a minulého stavu, a tým predstavuje komplexný obraz o obci Brodzany, ktorá sa nachádza v okrese Partizánske a je vzdialená od tohto okresného mesta len 2 kilometre.

V SWOT analýze sme zhodnotili, že síce Brodzany disponujú bohatým kapitálom, čo sa týka kultúrneho potenciálu, ale jeho propagácia a marketing sú v súčasnej dobe nedostačujúce a informovanosť širšej verejnosti je na veľmi nízkej úrovni.

Kultúrny potenciál je jedným z najlepších predpokladov rozvíjania cestovného ruchu na danom území.

LITERATÚRA A PRAMENE

Knižné publikácie

BANČÁKOVÁ, E. *Literárne múzeum A. S. Puškina Partizánske – Brodzany, Vzťahy slovenskej k ruskej a sovietskej literatúre, Sprievodca po expozícii*. 1. vyd. Martin : Matica slovenská, 1898. 168 s.

BEŇUŠKOVÁ, Z. a kol. *Tradičná kultúra regiónov Slovenska*. Bratislava : VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2005, s. 241. ISBN 80-224-0853-0.

ČUKAN, J. a kol. *Hodnotiaci model kultúrneho potenciálu*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2014, s. 110. ISBN 978-80-558-0726-3.

ČUKAN, J. a kol. *Tradičná kultúra, turizmus a rozvoj regiónov – medzinárodná konferencia 26. a 27. mája 2005 v Terchovej*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2006, s. 382. ISBN 80-8050-992-1.

DVOŘÁKOVÁ, V. a kol., *Ochrana kultúrneho dedičstva v medzinárodných dokumentoch ICOMOS I. diel – Charty a odporúčania*. Bratislava : KONTAKT PLUS, s.r.o., 2002, s. 112. ISBN 80-88855-45-4.

GOELDNER, Ch.R. *Cestovní ruch : Principy, příklady, trendy*. 1. vyd. Brno : Bizbooks, 2014, s. 568. ISBN 978-80-251-2595-3.

JUDINYOVÁ, J. *Natália Oldenburgová – zabudnutá perla Ponitria*. Martin : Matica slovenská, 2013, s. 223. ISBN 978-80-8128-050-4.

LACIKA, J. *Kultúrne krásy Slovenska – Kaštiele*. Bratislava : DAJAMA, 2008, s. 128. ISBN 978-80-89226-60-3.

MAŤOVČÍK, A. a kol. *Slovanské múzeum A. S. Puškina Brodzany – Sprievodca po expozícii*. Martin : Slovenská národná knižnica, 2007, s. 60. ISBN 978-80-89023-95-0.

PETRÍKOVÁ, L. *Okres Partizánske*. Partizánske : OÚ Partizánske, 1999

SEDLÁK, I. *Literárne múzeum A. S. Puškina Partizánske – Brodzany*. Martin : Matica slovenská, 1987, s. 179

VLADÁR, J. a kol. *Brodzany 1293 – 1993*. Banská Bystrica : SCM, 1993, s. 136.

Interný zdroj obce:

KMEŤ, R. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Brodzany 2015-2022*, s. 86.

Internetové zdroje

Brodzany – kostol Všetkých svätých [online] 2012 [cit. 2016.10-03]. Dostupné na internete:

<http://www.turistika.cz/mista/brodzany-kostol-vsetkych-svatych/>

Brodzany na archívnych záberoch [online] 2015 [cit. 2016.07-04]. Dostupné na internete:

<http://brodzany.sk/3-9-brodzany-na-archivnych-zaberoch/>

Deklarácia národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva [online] 2011 [cit. 2016.04-03]. Dostupné na internete:

<http://old.culture.gov.sk/kulturne-dedicstvo/ochrana-pamiatok/vsledky/deklaracia-o-ochrane-pamiatok>

Folklórny súbor Husiarik [online] 2015 [cit. 2016.22-03]. Dostupné na internete:

<http://husiarik02.brodzany.sk/>

Koníčky a hoby v Brodzanoch [online] 2015 [cit. 2016.10-04]. Dostupné na internete:

<http://brodzany.sk/category/konicky-a-hoby/>

Osečný vrch [online] 2015 [cit. 2016.18-02]. Dostupné na internete:

<https://goo.gl/EnBFiY>

Stalo sa [online] 2016 [cit. 2016.14-03]. Dostupné na internete:

<http://brodzany.sk/0-1-stalo-sa/>

Sčítanie obyvateľov 2011 Brodzany [online] 2011 [cit. 2016.10-03]. Dostupné na internete:

http://www.sodbtn.sk/obce/obec_stat_vek.php?kod_obce=580449

Svetom USA, Japonsko a Nepál [online] 2016 [cit. 2016.21-03]. Dostupné na internete:

<http://brodzany.sk/svetom-usa-japonsko/>

Zákon č. 206/2009 Z.z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov [online] 2009 [cit. 2016.14-03]. Dostupné na internete:

http://www.unesco.org/culture/natlaws/media/pdf/slovakia/sk_zakon206_2009_skorof.pdf

PRÍLOHY

Tabuľka č. 1 – Počet obyvateľov k 31.12. 2015

Kategória – vek	Spolu	Muži	Ženy
0 – 3 roky	18	4	14
4 – 6 rokov	15	5	10
7 – 15 rokov	62	40	22
16 – 30 rokov	176	94	82
31 – 50 rokov	286	150	136
nad 50 rokov	293	142	151
Spolu	850	435	415

Zdroj: Obecný úrad Brodzany

Tabuľka č. 2 – Návštevnosť *Slovanského múzea A.S. Puškina Brodzany*

Rok	Počet návštevníkov
2008	3 236
2011	3 381
2012	3 472
2013	3 542
2014	3 829
2015	3 821

Zdroj: PHSR, 2015, s. 53